

Tribuna valencianista

# Lletres valencianes

## FONTROBADA, de Sales Bolí.—LA COVETA DE LA SEDA, de Pasqual Tirado.—SERMONS, de Sant Vicent Ferrer.

Magnífic el paisatge actual de les lletres valencianes. Poques vegades con ara s'han acumulat els llibres valencians damunt la taula en espera de lectura. Però aquest Setembre ne ve ple. Deixant a part els volums de Bayarri, dels que parlarem en publicar-se el tercer que té anunciat, anem avui a dir unes paraules sobre les obres els títols de les quals encapçalen aquesta crònica.

"Fontrobada" és un conte novel·lat que ha tret a la llum la Societat Castellonenca de Cultura en la seua Biblioteca de Contemporanis. Obra que accepta la Castellonenca, obra bona és. Tenim una entitat cultural tan acreditada que solsment el seu nom estampat en la coberta d'un llibre ja garanteix el seu contingut.

En efecte; "Fontrobada" posseix una llarga teoria d'encants; des del llenguatge fins la tipografia, tot passant per l'anècdota, l'autor se ens revela un prosista pulcre. No és una novel·la de les que produiran discussions; no és una narració de minories; ans al contrari: és una novel·la que utilisa un estil pla, escaient a l'anecdota que l'ompli, sense grans ni greus problemes a resoldre, sense que ni el "problema" de l'Amor obtinga unes proporcions, un volum destacat. I és que més que una novel·la és un conte novel·lat d'un centenar de pàgines amb les seues puntes d'humorisme; la seua implícita moraleixa final.

"Fontrobada" és construïda a base de quadrets de costums locals—el quadret de San Sebastián no té altre sabor que el que li donen els personatges castellanencs.—Dels quadrets fluïxen les anècdotes, i els personatges viuen l'ambient casolà. Nosaltres, que ara no pretenem fer de crític literari, sinó de cronista senzillament, no podem deixar d'anotar que "Fontrobada" té un personatge central compost per diverses figures—una Colla d'Excursionistes amics, un Escarot, com diu l'autor, Sales Bolí.

Aquest Escarot, aquestos escarotaris una mica sentimentals i altre tant "tant-se-me'n-dóna" viuen compenetrats anímicament. I cada cosa que passa a u d'ells "passa" a tots, solidariament.

Si altra cosa no, remarquem al costat de la riquesa de llenguatge, aquesta originalitat d'un autor jove castellanenc. Com Sales Bolí té condicions per a obres de més volada imaginativa, esperem una segona novel·la més ambiciosa.

De Castelló és, també, l'autor del conte per a infants "La coveta de la seda", senyor Pasqual Tirado. És el conte número 5 dels del Centre d'Actuació Valencianista, novella agrupació que ja té fama en l'actual renaixença cultural.

De l'autor del conte ¿qué us direm? Que és aquell felicíssim cronista de les meravelloses aventures del singular "Tomba-Tossals", el Tirant lo Blanc de l'infantesa, el galifant d'invenció popular més acostat a la ment dels nostres fillats.

Aquest mateix fabulós i llegendari personatge apareix a "La coveta de la seda". Tomba-Tossals i dos nens qu s'aventuren a matar uns animalons feréstecs i braus, i uns personatges que ja coneguérem en l'epopeia del gegant castellanenc.

El llenguatge de Pasqual Tirado és, verament, el del poble. Ell domina l'idioma a la manera de tots els grans clàssics. Ens hem promés fer algun dia un estudi de "la manera de dir" de Pasqual Tirado. Alguna cosa, no obstant, tenim feta ja i podem avançar aquest judici: que el valencià de "Tomba-Tossals" és el més ric de les lletres valencianes actuals; que és més aprop dels clàssics que no cap altre escriptor de la renaixença (pensem en el "Quixot", en "Gargantua", en "Tirant") i que si bé fins avui no ha alcançat la divulgació i la fama que mereix serà, pel temps, un dels pocs llibres valencians d'ara que podran quedar-se al costat dels segles XIV i XV.

Com que "La coveta de la seda" és construït a la manera i estil de l'epopeia tomba-tossaliana, altre elogi del conte no cal fer. Però sí al Centre d'Actuació Valencianista que l'ha editat pensant en les lectures dels nostres infants.

Ha estat publicat el primer volum dels "Sermons" del P. Vicent Ferrer, el sant valencià. L'Editorial

Barcino, de Barcelona, l'ha posat dins la "Col·lecció Els Nostres Clàssics", volum de la Serie B. Pròleg i transcripció del savi canonge valencià Josep Sanchis Sivera.

Impossible dir en una crònica periodística qué són els "Sermons" de S. Vicent Ferrer. Abans de parlar de l'oratória sagrada d'aquell valencià del segle XV cal llegir molt atentament, i més d'una vegada, el que els oïdors personals i reportadors que seguien el frare han deixat en quaderns manuscrits i que ara, per primera vegada, són impresos. Ací no voldriem fer més que donar l'agradosa notícia de que han estat publicats els estupendíssims "Sermons" (volum I) vicentins tot dient, d'una manera escueta, que són d'una importància cabdal.

Ab aquest motiu ens ve bé copiar paraules del Sr. Sanchis Sivera:

"La publicació d'aquest sermonari té, igualment, una gran importància per a la coneixença de la vida interna d'una societat endarrerida, minada per vicis grossers, i que vivia en un ambient de superstició ridícula. Sant Vicent, amb la seua paraula plena de foc, amb el perfum de les virtuts més heroiques, amb la passió amorosa que sentia per tota la humanitat, fon un dic contra la desmoralització creixent. Ell era un símbol i el portaveu del poble; per això li dirigia la seua fogosa paraula, i el menava on volia, sense més armes que la santedat de vida i la doctrina pura que tenia per base la sacra Escriptura raonada amb vigorosa dialèctica. I aquesta predicació adreçada al poble, damunt el qual ell tenia gran ascendent, s'extenia igualment a rics i pobres, reis i clergues; perquè Sant Vicent volia renovar el món, com ho aconseguí en part, puix que en els arxius es troben documents que proven el millorament de costums als pobles per on passava. Com que parlava de la manera com parla el poble, sense retòriques ni superficialitats, se n'apoderava completament i li feia sentir les seves pròpies emocions, els seus mateixos arravataments d'entusiasme, i el portava per on volia, és a dir, pels camins de la santedat i de la perfecció, camí segur per arribar al fi últim, a l'eterna salvació."

Com no volíem dir altra cosa més donem fi a la crònica. Dins el setmanari "El Camí" parlarem d'alguns aspectes parcials dels "Sermons" que interessin al valencianisme cultural actiu.

CARLES SALVADOR

